

ד. בגד שאבד בו כלאים, הואיל והבגד אסור בלבישה (ואין שייך בזה תורת ביטול ברוב. עתוס') אסור למכרו לנכרי, שמא ימכרנו לישראל שלא ידע שאבד בו כלאים. וכן לא יעשנו מרדעת לחמור, שמא יקרע בגדו ויקח משם לתפור. (משא"כ בגד שניכר שהוא של כלאים – שני הדברים מותרים. תוס'). אבל עושה אותו תכריכים למת מצוה.

י"א שלפי הדעה שמצוות אינן בטלות לעתיד לבוא, אסור לקברו עמו אלא בשעת ההספד בלבד (עתוס').

דף סו

קטו. מה דיני תערובת האיסור באופנים דלהלן?

א. איסור שנתערב בהתר (תערובת 'לח בלח') מין במינו או בשאינו מינו.

ב. הגדרת 'מין במינו' ו'שאינו מינו' לענין תערובות, האם נקבעת לפי הטעם או לפי שם הדבר?

ג. תבלינים שונים של איסור שנפלו לקדירה – האם משערים כל תבלין בפני עצמו או כולם ביחד?

ד. חומץ אסור שנשפך לתוך יין התר.

ה. יין אסור (כגון ערלה) שנשפך לחומץ התר.

ו. מהי שאלת 'דיחא מלתא' ומה דינו?

א. איסור שנתערב בהתר, לח בלח (כלומר דבר שנתערב ונבלל היטב והוא נמצא בתערובת כולה), מין בשאינו מינו – איסורו ב'נותן טעם'. פירוש, כל שטעמו מורגש בתערובת [ואינו פוגם בטעמה] – אסור. ואם אין טעמו ידוע – משערים בששים (מלבד בדברים שטעמם חזק במיוחד כגון תבלין העשוי לטעם). תערובת מין במינו; נחלקו החכמים האם אסור במשהו או בששים (כדלהלן עג. וישנם איסורים מסוימים שהתירו בהם לאסור מין במינו במשהו. ויש במאה או במאתים).

ב. הדבר הקובע לענין הגדרת המינים בתערובת; לאביי – הטעם, ולרבא – השם. ובין לקולא בין לחומרא; כלומר, הן דבר ששמו שווה וטעמו שונה, כמו חומץ יין וחומץ שכר שנתערבו, או שאור של חטים ושל שעורים, הן דבר שטעמו שווה ושמו שונה, כגון יין חדש שנשפך על ענבים – לאביי הולכים אחר הטעם ולרבא אחר השם.

הלכה כרבא. ואולם לפי מה שאנו נוקטים להלכה שטעם של איסור אסור מדאורייתא, ולעומת זאת ב'מין במינו' אנו נוקטים שמן התורה בטל ברוב, הרי אם הטעם שונה אעפ"י שהשם שווה יש לאסור מדאורייתא בנותן טעם (ש"ך צח סק"ו ועוד. ודלא כהרמ"א).

ג. תבלינים שונים של איסור שנפלו לקדירה, בין שהם משם אחד בין משמות נפרדים (לפרש"י: שם התבלין, כגון פלפל לבן ופלפל שחור. ולפרוש התוס' והראב"ד: שם האיסור, כגון ערלה ותרומה), בין בטעם אחד בין בטעמים חלוקים, בין מין אחד בין מינים שונים (כגון פלפל וכמון. רש"י ותוס') – מצטרפים ומשתערים כולם כאחד. ואמר חזקיה: אין הדברים אמורים אלא בשכולם ממתיקים וכד', שהמיתוק משותף לכולם ומצרפם, אבל אם היו חלוקים לגמרי – אינם מצטרפים. ולדעת רבא, בשמות שונים אין מצטרפים אלא לדעת ר' מאיר שאמר כל איסורין שבתורה מצטרפים זה עם זה.

לפרש"י, רבא חולק על חזקיה ולדעתו אין הדבר תלוי בטעמים, אלא לר"מ מצטרפים אף ללא כל שיתוף בטעם, ולחכמים החולקים על ר"מ אין מצטרפים אלא כששם אחד להם [ואיסור אחד]. ולתוס', אף לרבא אין מצטרפים אלא כשמשותפים במיתוק וכד', אלא שסובר רבא שזהו רק לר"מ, אבל לדעת חכמים אין מצטרפים אף בכגון זה, משום שהם שמות נפרדים והולכים אחר השם.

לדברי רבי שמעון (במשנת ערלה ב"י), בין שלשה שמות והם מין אחד, בין שלשה מינים ושם אחד – אינם מצטרפים, אפילו כשכולם ממתקים.

א. לפרש"י מדובר כשאין בכל תבלין לבדו ליתן טעם אלא בצירוף כולם. ורשב"ם פירש (וער"ש ערלה שם) אף בתערובת יבש שאין בה נתינת טעם, מצטרפים לענין שיעור ביטול. ולפירושו, רק בתערובת זו חולק רבי שמעון, אבל בנתינת טעם מודה שמצטרפים.
ב. הרמב"ם (מאכ"א טז, יד-טו) נקט להלכה שאם היו שלשה שמות ממין אחד [כגון 'כרפס של נהרות וכרפס של אפר וכרפס של גנה] או שלשה מינים משם אחד [כגון שאור של חטים ושאור של שעורים, ושם 'שאור' לשניהם] – מצטרפים.

ד. חומץ של איסור שנפל לייין – אוסרו ב'נותן טעם'.

ה. יין אסור שנשפך לחומץ; אביי אמר שאוסר במשהו, כי בטרם נתערב נעשה ריחו חומץ, הלכך דינו כחומץ והרי זה 'מין במינו'. ורבא אמר: בנותן טעם, שאעפ"י שריחו חומץ, כל שטעמו יין דינו כייין. הלכה כרבא.

ו. נחלקו אביי ורבא אודות ישראל השואף ב'בת תיהא' (= פתח שעושים לחבית יין לצורך בדיקתו) של יין גויים, האם מותר הדבר או אסור משום שהריח החזק נחשב כדבר ממשי כאילו שותה מן היין. (אבל משום הנאה אין לאסור מפני שאין דרך הנאה בכך, או משום שאיפת הריח החזק מזיקו ואינו נהנה. מפרשים). ואפילו לאביי, תנור שהסיקו בכמון של תרומה ואפה בו את הפת, אעפ"י שיש ריח מהכמון בפת – הפת מותרת, משום שהאיסור (=הכמון) כבר נשרף.
ומבואר בגמרא שישנן דרגות שונות בריח; יש ריח שכולם מודים לאסור, כגון המניח פת חמה על חבית פתוחה של יין, קליטת ריח היין חזקה, ואסור לאכלה לדברי הכל. מאידך פת צוננת וחבית סגורה – מותר לדברי הכל. פת חמה וחבית מגופה או פת צוננת וחבית פתוחה – מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה. ורבי יוסי מחלק בין פת חטים לפת שעורים, שזו האחרונה שואבת יותר. ומחלוקת אביי ורבא היא כיצד לדון 'בת תיהא'; האם דומה לאופן שנחלקו בו התנאים (רבא), או דומה לפת חמה וחבית פתוחה שאסור לכו"ע (אביי).

א. הלכה כרבא שריחא לאו מלתא, ואינו נידון כאכילה ממשית. אבל לכתחילה יש לאסור. (עפ"י ראשונים).

ולענין פת שהניחה על פי חבית, יש אומרים שלהלכה דריחא לאו מלתא ואין חילוק בין פת צוננת לחמה ובין חבית סתומה לפתוחה (ע' ר"ש ותו"ט מכשירין ג, ג; ר"י קורקוס – מובא בכס"מ תרומות טו, יג. וע"ע פרי חדש יו"ד קח).

ב. עוד נחלקו רב ולוי (בפסחים עו) גבי בשר שמן שצלאו עם בשר נבילה וכיו"ב; לדעת רש"י תלוי הדבר במחלוקת אביי ורבא, וכיון שהלכה כרבא, אף בזה הבשר מותר כדברי לוי, וכן

פסקו הרי"ף והרמב"ם, שהבשר מותר. ואולם לכתחילה אין לאפותם ביחד בתנור קטן או סגור. ואם אחד מהם מכוסה – מותר (וכ"ה בשו"ע יו"ד קח,א). ואם אפה פת בתנור עם בשר התר, יש אוסרים לאכלה עם חלב, שאף זה נחשב כ'לכתחילה' (עפ"י הרי"ף פ"ז דחולין ועוד; רמ"א קח,א). ויש מתירים (ערש"י פסחים עו ד"ה אסרה).

ולדעת התוס' אין שתי המחלוקות קשורות בהכרח, וי"ל שגם רבא מודה לאסור שם, שלא התיר אלא בכגון בת תיהא שהיין מזיקו, אבל שם הבשר מתפטם מחברו. וכן לאידך גיסא; אפשר ששם אף לאביי מותר מפני שאינו מריח את האיסור בעצמו אלא ריח האיסור נכנס בדבר אחר. ופסקו התוס' כרב לאסור (וכ"פ ר"ח ר"ת ורו"ה). ודוקא בתנורים קטנים או סגורים. ונוהגים להחמיר לכתחילה [כשהיו התבשילים מגולים] אפילו בתנור גדול. ובדיעבד להקל אפילו בקטן. ויש אומרים שאין להקל אפילו בדיעבד אלא אם היה התנור פתוח קצת. ובמקום הפסד אין להחמיר בדיעבד (עפ"י רמ"א קח,א).

יש אומרים שלא מצינו 'ריחא מלתא' באפיית פת התר עם פת איסור (עפ"י ראב"ה תקו, ומובא בשו"ת הרשב"א ח"א תתמט).

ג. היה התר או האיסור חריף – הריהו קולט היטב הריח, ודומה ל'פת חמה וחבית פתוחה' דריחא מלתא ואסור. ואם היה אחד מהם מכוסה, אפילו בבצק בעלמא – מותר (רמ"א שם). ונחלקו הדעות בתנור גדול ופתוח, האם גם בזה אוסרים (או"ה; ט"ז שם) אם לאו (מהרש"ל; ב"ה שם). ויש מתירים בכל אופן (פרי חדש שם. וכן מתיר בפלתי הפסד קצת).

ד. יש אומרים שבכל מקום שאומרים 'ריחא מלתא' לאסור בדיעבד, דוקא כשאין ששים בהתר כנגד האיסור, אבל כשיש ששים בכל מה שבתנור – מבטל האיסור. ולצורך הפסד יש לנהוג כן (רמ"א שם).

ה. באיסורים האוסרים במשהו, כגון חמץ בפסח – יש אומרים שבהם 'ריחא מלתא' ואסור אפילו בדיעבד כאשר התנור קטן וסתום, והאיסור וההתר מגולים בתנור. ויש חולקים (ערי"ף פ"ז דחולין; מלחמות ה' פסחים עו; שו"ת הרשב"א ח"א תתמט; שו"ת מהרי"ל קפו; שער המלך מאכלות אסורות יא,ג). ובמקום הפסד יש לסמוך על דברי מקלים (רמ"א שם. וע' באו"ח תמו,א).

ו. יש מצדדים לומר שגם לרב אין איסור תורה ב'ריחא' אלא מדרבנן (ע' שפת אמת פסחים עו; חלקת יואב יו"ד יד).

ז. תנורי אפיה המצויים בזמננו; כתב בספר שמירת שבת כהלכתה (ח"ב מב,כ-כב) שאין לצלות או לבשל בתנור סגור מאכלי בשר עם מאכלי חלב או עם מאכלים סתמיים ('פרודה') שברצונו לאכלם עם חלב. ולא רק בבת אחת אסור אלא גם בזה אחר זה. אבל אם יכסה אחד משני המינים במכסה או בנייר אלומניום – מותר בכל אופן. ובדיעבד, אם צלה בו בשר בלא כיסוי, יש מקום להתיר לאפות בו דברי מאפה סתמיים שאינו יכול לכסותם, לאכלם עם חלב, ויאפה אותם דוקא לאחר 'מעט לעת'. אבל אין התר לאפות בו דברי מאפה חלביים כשהם גלויים.

דפים סז – סח

- קטז. א. מאכל של איסור שנתערב בהתר ונתן בו טעם לפגם, האם אסרו?
ב. איסור שנתערב בהתר, מין בשאינו מינו – האם יש חילוק אם נתערב בטעמו ובממשו או טעמו ללא ממשו?